SUPERSONIC

EN QUÊTE DE L'INOUÏ

FULLET INFORMATIU

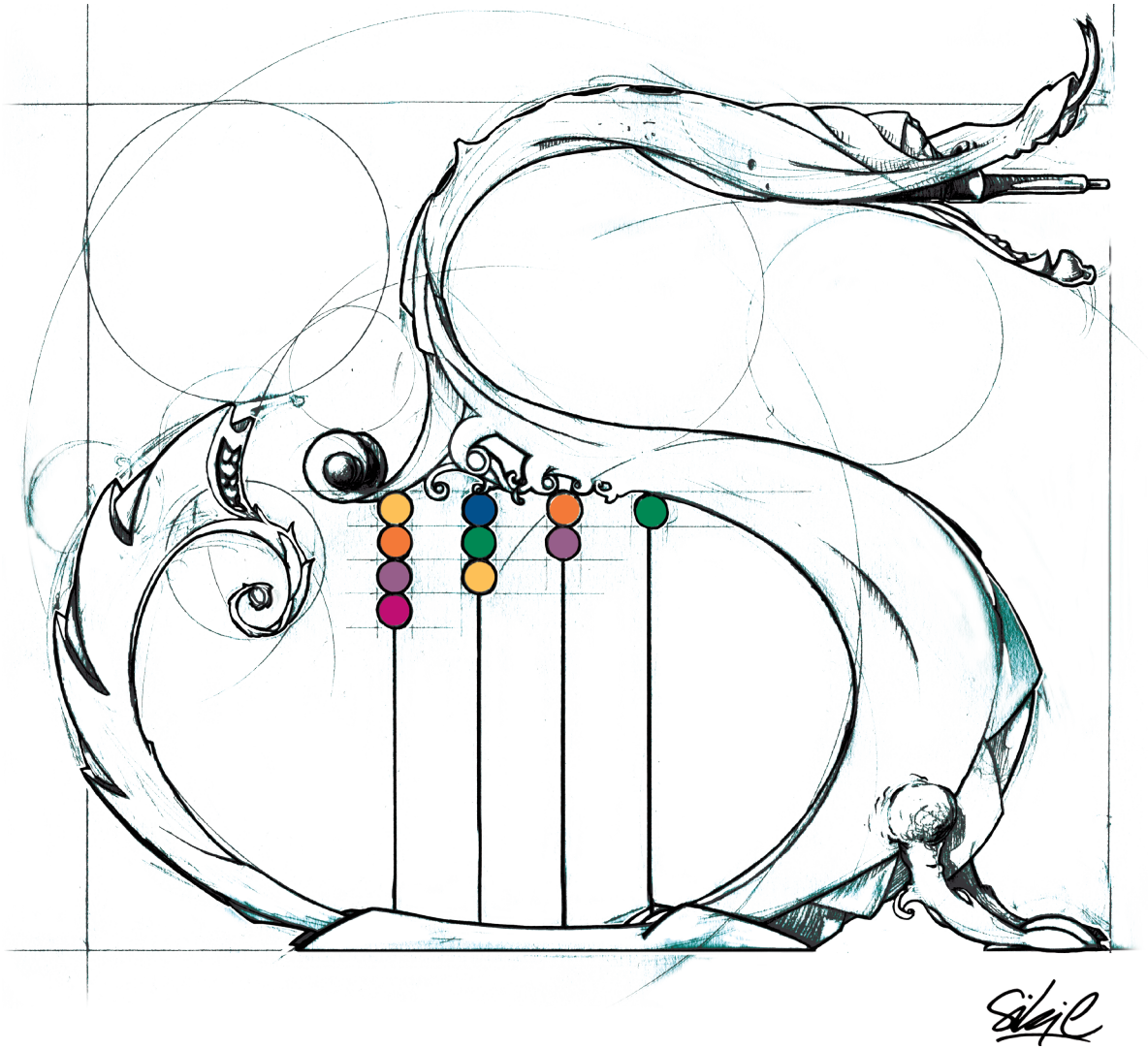

Narració, traducció : Marie Costa
Escenografía : François Sikic
Curator : Paul Macé

Cercant l'inoït

Ultrapassar els límits del sensorial, explorar els possibles, sempre preferir la travessada de les aparences, aquest és el sentit mateix de tota aproximació artística. També és el privilegi dels exploradors, dels inventors, des investigadors. En filigrana, es tracta de trepitjar terres incògnites del coneixement humà, i doncs, en retorn, de modificar l'espectre mateix de la percepció espacial i temporal. L'admirable col·lecció de MúSIC, una meravella coral agrupant instruments vinguts d'arreu del món, ens ofereix una visió horitzontal de la diversitat de les cultures i de les seves relacions amb el sagrat, tot fent obvia l'existència d'una recerca universal. La presència insòlita d'instruments aïllats, sense parió, que surten de la funció utilitària, -al sentit més noble del mot és a dir "al servei de"-, diu una altra cosa: expressa la recerca solitària d'un individu, mig-artesà mig-artista, resolt a anar més lluny, just per cavallerositat, just per la imperiosa necessitat de crear : el dessenyador d'instruments.

Guardià de la realitat objectiva del seu temps i de l'espai en el qual es mou, el dissenyador d'instruments té la doble missió de ser-ne el mirall, quan es tracta de replicar el que ja existeix, i de ser-ne la vigia quan s'aventura en la recerca pura, dopada pels avanços tecnològics. Esdevé aleshores un escultor de sons, un il·luminador d'imaginació. Ofereix una mena de surrealitat capaç de canviar l'orella humana tot fent-li integrar noves tessitures i noves dissonàncies. En aquest sentit, va imposant la realitat d'un sisè continent que no es resumeix a una pertinència territorial o d'època, sinó que les transcendeix per la voluntat demiúrgica d'un individu en posició de transgressor. Els germans Baschet i Philippe Destrem són lladres de foc: els seus instruments, insòlits, pouant a la vegada al progrés de les ciències i a l'arcaisme, a les derives de la societat de consum i a la puresa, parlen amb els seus parions d'altres èpoques i d'altres espais. Aclarida, la col·lecció de MúSIC revela una altra col·lecció immanent, un recorregut oníric d'un instrument singletó a l'altre, abans de tot una experiència sensorial per a viure sense cap prejudici en aquest sisè continent suspès on totes les fites conegudes es van escamotant sota els peus i els ulls.

B E N V I N G U T S A S U P E R S O N I C

SALLE HORIZONS
SALA HORITZÓ

PLANTA BAIXA

Al començament, bressolat en l'aigua original, escoltava l'alè i el ritme creuat dels seus cossos que ja el feia un altre. De les afores, percebia, un poc ensordits, la rumor del món i el fregament sonor de les mans i de les estofes sobre el ventre de la seva mare. Així havia tingut la presciència dels rius i de la pluja, del vent i de les tempestes, de les branques entrexocant-se. Ara, al cor del món, al mig de l'ull d'un cicló misteriós fet d'elements indomtables, li pertanyia cridar davant de la immensitat, prolongar el seu cós per a tutejar l'infinit. Aleshores fiu del vent, de l'aigua, del foc i de la terra instruments de música. Aleshores tornant a la nit anterior de la seva memòria, va dominar el fregament, la percussió i la respiració. Va esdevenir dissenyador i músic, dempeus davant del món. I la seva música, en retorn, li fiu descobrir en si mateix continents desconeguts de sensibilitat i d'emoció. Va caminar, córrer, saltar i el soroll dels seus peus, canviant, cantant, li va ensenyar la dansa. Va saber que el seu cós era el primer instrument dels seus somnis i el món, un teclat sense fi.

A la frontera de les músiques tradicionals, de les músiques antigues i de la creació contemporània, Philippe Delerm ensenya el sac de gemecs i la viola de roda al Conservatori de Música de Llimotges. A la vegada músic i dissenyador d'instruments, s'interessa ací a la vegada a la història dels instruments i al procés creatiu.

A partir d'una rica documentació, Philippe Destrem retroba el gest de l'home primitiu de tots les continents, desitjós d'utilitzar tots els recursos del seu entorn immediat (fusta, ossos d'animals o d'humans, pedres) per a produir sons fregats, copejats o bufats que el posin en contacte amb el món.

torna a prendre el passadis

PLANTA BAIXA

Segur que la memòria grega d'aquest sonador de pedra romànic va jugar el seu paper, penetrant l'esperit com un so silenciós vingut del fons dels segles. En el llac sense fons del mirall va pouar a l'ona de l'altre món per a pescar-hi els colors i les formes, per a retractar i dilatar el temps i l'espai i fer de la seva música a la vegada un cant d'eternitat i una oda a tot el que viu.

SALA CATALANA

a la fi del passadis

Ací mateix, a Catalunya, va crear la veu estranya de les tenores i dels tibles, tan orgullosos del seu so lluminós, que pugen d'entrada mig to més alt que els seus cosins del Pirineu i del Mediterrani; l'economia d'efectes del contrabaix, essencialment percussor amb les seus tres cordes insòlites per a les tres escansions de la sardana; i per acabar, l'arcaisme agresta del flabiol, portador del silenci poblat de les altes valls de pastura. I les seves festes van prendre aquest color assolellat inimitable. I els seus peus van dibuixar al terra una altra partitura, gràfica i compartida.

ESCALA

Puja a la primera planta

PRIMERA PLANTA

Vés cap a l'esquerra

Al passadis, la arpa gibrell

Imitant els dits del vent en l'arpa dels arbres i dels fullams, el xiuxiueig dels riuets ritmat pel teclat de les pedres, va pujar games i arpegis en llargues cascades de cristall, oferint a la màgia dels dits, a la força dels vents, una escala celesta.

VITRINE PIEMONTS
ELS CONTRAFORTS

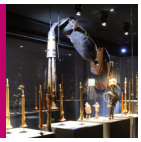

L'ALÈ DE LES CANVES

Aleshores per boscos i selves, va pujar al cim de les muntanyes. Com Orfeó després d'ell, va agermanar-se amb les besties i va donar una veu a les valls i als puigs, bufant per a respondre als altres pastors, per a crear, a la posta, un poble amic de sons barrejats, donant carn i vida a la sardana de les flames altes. Va seguir el clamor de la sirena de boira fins a sentir el cant de les onades altes.

VITRINE FINISTERRES

+

PANNEAU LYRE

EL CANT DE LES SIRENES

La veu misteriosa de les sirenes el va guiar fins a la fi de la terra coneguda, allà on la boira estreny tan estretament el mar que no més se'n conserva el rugit ; i el seu sac de gemecs va convocar sobre les landes tots els esperits cèltics i tota la seva set de llunyans. Bressolat per l'acordió i la veu dels mariners com Ulisses després d'ell, va embarcar cap a altres mons.

La llibertat de Philippe Destrem troba ressonàncies estranyes en la col·lecció de MúSIC com si el poble agrupat dels instruments del món saludava aquests nous vinguts tan semblants i per tant portadors d'una refrescant alteritat.

Philippe Destrem actualitza l'instrument emblemàtic de l'occident, l'instrument-estrella d'Orfeó, la lira, acompanyada dels aulos.

SALA DESERTS I OASIS

L'ART DEL POC

De l'altra costat del Mediterrani, va mesclar la seva sang negra a l'alta memòria jueva, a la llibertat dels Berbers, als ensenyaments de l'Islam i va crear la musica gnawa i els seus instruments cultuals. Guiat per el so llunyà, enorme, del xofar, va travessar deserts, inventar escales en quarts de to i tabals en pell de camell, trenant ensems Magrib i Mashrek, muetzins, cantors de sinagogues i griots de la vella Àfrica. Va seure per a escoltar el món en les seves memòries, immòbil sobre la catifa trenada de mites, de llegendes i dels mil i un camins dels caravaners.

Quan surts d'aquesta sala, baixa pel pla inclinat fins a la vitrina mural : cap a l'orient, el bressol

VITRINE VERS L'ORIENT
CAP A L'ORIENT, EL BRESSOL

El país del duduk

Entre Balcans i Caucas va traduir el seu desig de ballar tot fabricant oboès i tabals, clarinets i guitares. A Armènia va crear un instrument únic amb una doble llengüeta, el duduk. Un veritable Bòsfor sonor suturant ensems orient i occident com un brodat immaterial. Aleshores, entre dos mons, va somniar amb altres veus i va inventar instruments estranys, llançats com ampolles al mar, portadors de sons nous. Una nova família d'instruments acústics, inclassificables i únics.

Torna a prendre el passadís fins a la gran sala d'exposició.

VITRINE ROUTES DE LA SOIE
RUTES DE LA SEDA

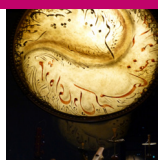

Cridat pels blaus cobàltics de Samarcanda i pel so xuntant i melancòlic del ney, va prendre la ruta de la seda i la raresa serena dels deserts li va inspirar somnis estranys com aquest pericardi de brau transformat en instrument, una penyora de força viril i de dominació del món.

VITRINE FLEUVES SACRES
RIUS SAGRATS

Per fi, va arribar al país dels déus músics, de l'aliança divina entre els animals i els homes, dels abundants panteons i de les mil relacions al sagrat. Amb les cordes simpàtiques, va descobrir el callat de la música i va crear un poble sencer d'instruments com si tot escoltant la llengua més vella, s'havien tornat sense saber-ho ambaixadors sonors.

VITRINE TOIT DU MONDE
TERRAT DEL MÓN

Més alt, al cim de tot, a prop de les neus eternes va tancar el cercle tot transformant en flauta un fèmur humà, com per a proclamar en música la immortalitat de la seva transmissió, i va cridar la seva victòria sobre la finitud al so de grans conques portadores de mars interiors.

VITRINE PAYS DU DRAGON
PAÏSOS DEL DRAC

+

VITRINE RIZIÈRES DU LEVANT
ARROSARS DEL LLEVANT

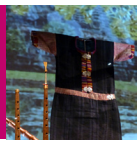

Va anar cap al sud, guiat pel so sord de les campanes de fusta, fins als arrossars vorejats d'ocre i de verd, i va crear amb les seves mans un teatre musical al so de les orgues de boca, de les titelles d'aigua concebudes com a la prolongació dels instruments de música. I els sols negats van embocar les suonas, les grans trompes de cerimònia per a guiar-lo fins a la seva font, lluny darrera de la muralla que es creia muntanya, enllà de la immensitat dels rius fangosos. La dolçor del shakuhaschi li revelà finalment, enllà d'un altre mar, el bressol nevat dels mil sols.

ROUTES MARITIMES
RUTES MARíTIMES

+

NOUVEAU MONDE
MÓN NOU

Va marxar cap als arxipèlags on els arbres ploren llàgrimes blanques, on els gongs viuen en família, cap a l'oest perfumat de curri i d'espècies en la gran illa on l'Índia té cita amb l'Africa. Al sud del sud va travessar l'obstacle rugint del gran Finisterre acompanyat pels tambors del bush. Enllà, lluny enllà d'altres mars, va entreveure al cor de la jungla l'ombra de grans piràmides. Les flautes dels Indians i les guitarrons dels conquistadors el firen ballar.

A mig recorregut, descobreix les obres des germans Baschet.

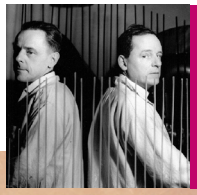

AUDITORIUM
ESCULTURES SONORES
BASCHET

A partir dels anys 50, els germans Baschet, François i Bernard, van inventar una nova família d'instruments acústics segons tres eixos complementaris.

- La invenció i la creació de nous instruments de música
- La realització d'un instrumentarium dedicat a la iniciació musical
- La creació d'escultures sonores

Curiosament, si els germans Baschet són coneguts a França com a músics i violers, a l'estranger, les seves obres són exposades com a obres plàstiques en els museus més destacats del món. (Nova York, Tokio, Londres). La seva col·lecció continua de circular d'una exposició a l'altra de forma maximalista (més de 100 peces) o més modesta (algunes peces com ací a MúSIC).

Si et demanes quina és la diferència entre una escultura sonora i un instrument de música, vet ací la resposta dels germans Baschet:

Un instrument de música es realitza per un músic o més i correspon a imperatius musicals. L'estructura sonora es pot utilitzar com a font sonora; per tant respon més aviat a imperatius estètics que en fan un objecte d'art contemporani.

Amb els germans Baschet ens trobem al cor de la galàxia Supersònic, entre art i artesania, entre música i escultura, entre utilització de l'arcaic i recerca constant de l'inoït.

A cópia d' explorar-ne els límits, no se sap ni on acaba la humanitat, deia Balzac

A cópia d' explorar-ne els límits, no se sap ni on acaba la humanitat. Balzac

PRIMERA PLANTA

Després de les vitrines ROUTES MARITIMES (Rutes marítimes) et NOUVEAU MONDE (Nou món), travessa el replà per a accedir a l'ultima sala d'aquesta planta.

Col·lecció PHILIPPE DESTREM

Philippe Destrem somnia els volums, el material i els tamanys de nobles instruments existents. No dubta en despertar-los amb una embranzilla elèctrica.

Cap a la segona planta

ESCALA

SEGONA PLANTA

FORUM VERENA NIL

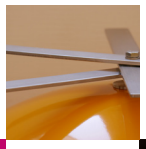

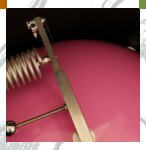

La música li restituïa la seva infantesa perduda. Es va posar a inventar instruments, a transformar els que ja existien, a utilitzar materials insòlits. Es va permetre jugar, empènyer, bufar, fregar, cantar, fent de qualsevol objecte usuari un instrument de música, de les cassoles de la cuina un gamelan, del gamelan un orgue, del seu entorn una orquestra permanent. I va rebutjar els límits de l'audible, de l'oït, del possible, de les dimensions. Es va inventar vigilant d'inoït.

Bernard et François Baschet, Philippe Destrem faien néixer amb les eines dels seus tallers, una sèrie d'instruments estranys, a la vegada escultures i instal·lacions plàstiques.

Després d'haver explorar aquesta sala torna a la planta baixa.

ESCALA

PLANTA BAIXA

SALLE PASSAGES
PASSATGES

En aquesta profusió de sons, el seu imaginari era sense límits. Aleshores va lligar el so amb la imatge, l'un convocant l'altre, sobre el seu orgue de l'inoït, tal com passa amb la vida, quan la memòria juga amb les sensacions i es permet efraccions inesperades, benvingudes, portadores d'inquietuds i de curiositat.

Creació Société Monumental

El Deliriofòn

SALLE D. DE SEVERAC

Creació Société Monumental

Selva de cascs mono-orelle

De l'objecte usual més senzill va fer al curs dels segles instruments improvisats manllevats a l'entorn seu: una closca de tatú, una llauna dels barris de barraques, una carabassa buidada, budells transformats en cordes. Tot era un pretext per a crear una veu diferent de la seva i per tant, la seva prolongació. En la bogeria del seu desig de crear va fer instruments estranys, gegants, veritables escultures sonores.
Al mig dels rumors del món, va aprendre com diferenciar un soroll utilitari i la música, exactament com hom diferencia un menjar alimentari i l'alta gastronomia, l'art i l'artesania, i va conèixer el valor del desig, de la recerca, del plaer d'escoltar. Fins i tot va descobrir el preu inestimable del silenci.
Va somriure. Tot sent dissenyador, compositor, intèrpret, havia travessat el temps i l'espai, superat les cultures i les religions, domtat els entorns hostils, i sobretot, havia après que els límits, les fronteres, les realitats només existeixen per a ser ultrapassades i obrir les portes del somni i de la poesia.

El poeta, deia Cocteau, es recorda del futur.

.

El poeta, es recorda del futur. Cocteau

Marie Costa, escultora de mots

Productora i desenvolupadora cultural, Maria Costa ha tingut càrrecs institucionals en el marc cultural, successivament com a directora de l'Associació Departamental de Desenvolupament Musical Catalunya nord, subdirectora de Música i Dansa al Llenguado- Rosselló i per fi cap de cultura de la vila de Perpinyà durant més de deu anys. Periodista, autora d'assajos, de portades de discos, de textos de catàlegs de pintors, de relats d'espectacles i d'exposicions, especialista de la historia de Catalunya, apassionada de música clàssica en el sentit més ample del mot, també és traductora i continua de participar a nombrosos projectes culturals per als quals redacta els continguts i recerca fons europeus.

Philippe Destrem, assemblador de sonoritats

Enamorat del treball de la fusta i de les musiques tradicionals, Philippe Destrem ensenya la viola de roda i el sac de gemecs al conservatori regional de música de Llimotges des de l'any 1987. Paral·lelament, ha fundat un taller de violer on dissenya per a les seves propies interpretacions i també per a altres músics, instruments únics. A la vegada reciclador i assemblador de sonoritats, apassionat per la transmissió oral i les musiques populars, poua la seva inspiració en les musiques d'arreu del món. Tots els instruments presentats ací s'han tocat durant espectacles de tota mena (jazz, pop, dansa contemporània, musiques antigues i tradicionals). Han estat dissenyats en estreta col·laboració amb escenògrafs compositors i músics. S'han presentat en nombrosos països com ara França, Alemanya, Bèlgica, Grècia, Quebec, EUA i orient mitjà.

François Sikic, encantador de formes

A la vegada ecorador d'interior, decorador institucional i grafista François Sikic esdevé ràpidament el director artístic de nombroses exposicions per a les quals assegura l'escenografia, tot treballant per al cinema i la televisió i publicant còmics. Un temps director d'una sala d'espectacles, pren part des del 2007 a la creació de comèdies musicals per als alumnes de la regió Migjorn Pirineus. Posa en escena espectacles presentats en les sales més destacades de la regió com ara la Halle aux grains o el zenith de Tolosa. La seva agència, Monumental productions, agrupa una selecció de col·laboradors talentosos. És el creador del conjunt dels dispositius multimèdia de Músic i també el dissenyador de la seva identitat visual de l'estructura. Vé de escenografiar, entre altres, el museu de la resistència i dels combatents de la vila de Montauban.

Fotos crèdits : Hugues Argence / Marie Costa - J.L. Matte / Philippe Destrem - Michel Besnard / François Sikic

MúSIC Musée des instruments Céret
14 Rue Pierre Rameil 66400 CERET
+33 04 68 87 40 40 II contact@music-ceret.com

www.supersonic.music-ceret.com